

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ АМОРТИЗАЦІЇ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

САЖИНЕЦЬ С. Й., ТРОФИМЧУК В. Я.

УДК 657.24

Сажинець С. Й., Трофимчук В. Я. Документальне забезпечення обліку амортизації необоротних активів підприємства

У статті наголошується на значенні амортизації для формування собівартості реалізованої продукції та оподаткованого прибутку підприємства. Наведено коротку характеристику методів амортизації, передбачених Податковим кодексом України та національними стандартами бухгалтерського обліку, указано на деякі їх відмінності та охарактеризовано алгоритми розрахунків. Для кожного з передбачених методів амортизації необоротних активів запропоновано специфічні форми первинних облікових документів і наведено приклади їх заповнення.

Ключові слова: амортизація, необоротні активи, методи амортизації, форми документів, облік амортизації, знос необоротних активів.

Рис.: 4. **Формул:** 13. **Бібл.:** 10.

Сажинець Степан Йосипович – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри обліку та аналізу, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: sazhinec-27@mail.ru

Трофимчук Віра Ярославівна – аспірантка, кафедра обліку та аналізу, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: trofymchuk_vira@ukr.net

УДК 657.24

Сажинец С. И., Трофимчук В. Я. Документальное обеспечение учёта амортизации необоротных активов предприятия

В статье подчеркивается роль амортизации в процессе формирования себестоимости реализованной продукции и налогооблагаемой прибыли предприятия. Представлена краткая характеристика методов амортизации, предусмотренных в Налоговом кодексе Украины и национальных стандартах бухгалтерского учета, указано на отдельные их отличия и приведены алгоритмы начисления. Для каждого из методов амортизации необоротных активов предложены специфические формы первичных учётных документов и представлены примеры их заполнения.

Ключевые слова: амортизация, необоротные активы, методы амортизации, формы документов, учёт амортизации, износ необоротных активов.

Рис.: 4. **Формул:** 13. **Библ.:** 10.

Сажинец Степан Иосифович – кандидат экономических наук, доцент, профессор кафедры учёта и анализа, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина)

E-mail: sazhinec-27@mail.ru

Трофимчук Вера Ярославовна – аспирантка, кафедры учета и анализа, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина)

E-mail: trofymchuk_vira@ukr.net

UDC 657.24

Sazhynets S. I., Trofymchuk V. Y. Documentary Provision of Accounting of Depreciation of Capital Assets of an Enterprise

The article underlines the role of depreciation in the process of formation of cost of the sold products and taxable profit of an enterprise. It provides a brief characteristic of depreciation methods, envisaged in the Tax Code of Ukraine and national standards of accounting and points at their individual differences and provides algorithms of charging. Specific templates of primary accounting documents are proposed for each of the methods of depreciation of capital assets and examples of their filling are given.

Key words: depreciation, capital assets, depreciation methods, document templates, depreciation accounting, wear and tear of capital assets.

Pic.: 4. **Formulae:** 13. **Bibl.:** 10.

Sazhynets Stepan I. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Accounting and Analysis, National University «Lviv Polytechnic» (vul. Stepana Bandery, 12, Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: sazhinec-27@mail.ru

Trofymchuk Vera Ya. – Postgraduate Student, Department of Accounting and Analysis, National University «Lviv Polytechnic» (vul. Stepana Bandery, 12, Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: trofymchuk_vira@ukr.net

Облікову інформацію про суми нарахованої амортизації необоротних активів на підприємстві використовують, насамперед, для визначення собівартості виготовленої та реалізованої продукції і, відповідно, достовірного формування прибутку, який підлягає оподаткуванню.

Методологічні основи для нарахування на підприємстві амортизації необоротних активів закладені у Податковому кодексі України (далі – ПКУ) [1], Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку (далі – ПСБО) 7 «Основні засоби» [2], ПСБО 8 «Нематеріальні активи» [3], ПСБО 30 «Біологічні активи» [4] та інших регламентах, які використовують для організації облікового процесу на підприємстві. Деякі з них уже не відповідають вимогам сьогодення. Це, зокрема, стосується типових форм документів, які рекомендовані Міністер-

ством статистики України для оформлення результатів нарахування амортизації основних засобів [5]. Тому, враховуючи специфічні особливості конкретних методів нарахування амортизації необоротних активів, для оформлення результатів розрахунків необхідно розробити, затвердити та використовувати інші форми первинних документів.

Проблемні питання бухгалтерського обліку амортизації необоротних активів та їх узгодження з вимогами податкового законодавства України систематично висвітлюються в науково-практичному журналі «Бухгалтерський облік і аудит», матеріалах наукових конференцій та інших виданнях. Зокрема, питання розвитку амортизаційної політики та вдосконалення обліку амортизації висвітлювали М. Чумаченко [6], С. Голов [7], В. Моссаковський [8], В. Бабіч [9] і багато інших авторів.

Разом з тим, питання, пов'язані з розвитком системи первинної документації з обліку амортизації необоротних активів, висвітлюються недостатньо. Саме це й послужило підставою для написання даної статті.

З огляду на вказане вище *метою* даної публікації є висвітлення порядку та особливостей нарахування амортизаційних коштів при застосуванні різних методів амортизації необоротних активів підприємства, розроблення форм первинних документів і надання рекомендацій щодо їх практичного використання.

Відповідно до чинних нормативних регламентів з бухгалтерського обліку нарахування та відображення в бухгалтерському обліку підприємства амортизації необоротних активів здійснюють систематично, тобто, кожного місяця протягом усього передбаченого терміну їх використання. Виняток є об'єкти, які не підлягають амортизації (земельні ділянки, природні ресурси, вартість прав на постійне використання земельних ділянок та ін.) і відносно яких амортизацію нараховують у місяці їх передачі для використання у розмірі 50% (решту 50% нараховують у місяці вилучення з активів) або 100% амортизаційної вартості (бібліотечні фонди та малоцінні необоротні матеріальні активи).

Вимоги ПКУ щодо нарахування амортизації необоротних активів в основному співпадають із регламентами національних бухгалтерських стандартів. Але мають місце окремі відмінності, які обов'язково необхідно враховувати в процесі організації та ведення обліку витрат на виробництво продукції, інших операційних витрат і при формуванні оподаткованого прибутку підприємства. Зокрема:

- ✦ відповідно до ПКУ не всі об'єкти виробничих основних засобів, які перебувають на балансі підприємства, підлягають амортизації. За ПКУ амортизації підлягають тільки витрати на придбання та самостійне виготовлення основних засобів. Отже, безоплатно отримані та внесені власниками до статутного капіталу основні засоби амортизації не підлягають;
- ✦ у ПКУ регламентовано мінімальні терміни корисного використання необоротних активів за окремими групами;
- ✦ ПКУ передбачено можливість застосування методу прискореного зменшення амортизації залишкової вартості основних засобів лише стосовно машин та обладнання і транспортних засобів;
- ✦ відповідно до ПКУ підприємства можуть відносити до складу поточних витрат кошти, використані на поліпшення основних засобів (ремонт, реконструкція, модифікація, модернізація тощо) в обсягах, які не перевищують 10% загальної вартості основних засобів на початок звітного року (крім тих, які не підлягають амортизації). Суми витрат, які перевищують вказаний ліміт, підлягають амортизації;
- ✦ у ПКУ не передбачено зменшувати амортизаційну вартість основних засобів на суму їх уцінки та втрат від зменшення корисності;

- ✦ з метою визначення оподаткованого прибутку підприємства, на величину нарахованої амортизації по основних засобах, які придбані за рахунок бюджетних коштів, необхідно збільшувати доходи;
- ✦ індексація (збільшення) вартості основних засобів здійснюється тільки станом на кінець звітного року (31 грудня) і застосовується для нарахування амортизації з початку наступного року.

Отже, здійснюючи нарахування амортизації із дотриманням вимог тільки бухгалтерських стандартів України, на підприємствах можуть отримати недостовірну інформацію про величину прибутку, який підлягає оподаткуванню. Щоби не допускати такої ситуації, необхідно паралельно здійснювати облік амортизації, виробничих витрат, собівартості реалізованої продукції та прибутку. Очевидно, що для підприємств це економічно недоцільно, і тому на практиці переважно використовують тільки регламенти ПКУ.

Для окремих груп та об'єктів необоротних активів на підприємстві можна використовувати один із передбачених ПКУ і ПСБО 7 «Основні засоби» методів амортизації: прямолінійний; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивний; виробничий. Кожен з них, за винятком виробничого, передбачає визначення річної суми амортизації по кожному з об'єктів або групі об'єктів необоротних активів, для кожного року їх використання, з подальшим рівномірним розподілом амортизаційних коштів за місяцями упродовж кожного звітного року.

Результати нарахування амортизації необоротних активів необхідно зафіксувати у спеціальних відомостях. При цьому, залежно від обраного методу нарахування амортизації, їх форми будуть суттєво відрізнятися показниками.

Застосовуючи прямолінійний метод нарахування амортизації необоротних активів, величину амортизаційних відрахувань по кожному з об'єктів за кожний місяць протягом терміну їх використання (A_{mi}) визначають діленням амортизаційної вартості (AB_i) на кількість передбачених років або місяців їх використання (T_i). Тобто,

$$A_{mi} = AB_i : T_i \quad (1)$$

Разом з тим, необхідно враховувати, що амортизаційна вартість наявних об'єктів необоротних активів може змінюватись внаслідок їх поліпшення, дооцінки, тимчасового виведення з експлуатації, зворотнього впровадження в експлуатацію, вибуття та інших причин. Крім цього, на підприємстві можуть змінювати терміни використання (експлуатації) необоротних активів у разі зміни очікуваних економічних вигод від їх використання. Очевидно, що усі ці чинники необхідно враховувати при побудові форми відомості нарахування амортизації. Крім цього, при надходженні нових об'єктів необоротних активів у поточному місяці або зміні їх амортизаційної вартості чи терміну використання, ці чинники враховують при нарахуванні амортизації тільки в наступному місяці. У випадках, якщо у поточному місяці необоротні активи вибули або прийнято рішення про зміну методу

нарахування амортизації, то такі зміни не беруть до уваги при визначенні суми амортизації за цей місяць.

На підставі охарактеризованого вище формула для визначення амортизації групи необоротних активів за поточний місяць (A_m) за прямолінійним методом матиме вигляд:

$$A_m = \sum_{i=1}^m ABni : Tni, \quad (2)$$

де $ABni$ – залишкова амортизаційна вартість кожного з об'єктів необоротних активів на початок поточного місяця;

Tni – залишковий термін (місяців) використання кожного з об'єктів необоротних активів на початок поточного місяця;

m – кількість об'єктів необоротних активів.

Амортизаційну вартість кожного об'єкта необоротних активів на кінець поточного місяця ($ABki$), яка буде базою для нарахування амортизації у наступному місяці, визначають за формулою:

$$ABki = ABni - A_m \pm \Delta ABi, \quad (3)$$

де ΔABi – зміна в поточному місяці амортизаційної вартості об'єкта амортизації.

Відповідно, визначення залишкового терміну використання кожного з об'єктів необоротних активів на кінець місяця (Tki), які прийматимуться для нарахування амортизації у наступному місяці, визначають за формулою:

$$Tki = Tni - 1 \pm \Delta Ti, \quad (4)$$

де ΔTi – зміна в поточному місяці терміну використання об'єкта амортизації.

Відповідно до наведеного алгоритму розрахунку амортизації для оформлення результатів розрахунків пропонується форма відомості, приклад заповнення якої наведено на рис. 1.

При застосуванні для нарахування амортизації необоротних активів методу зменшення залишкової вартості необхідно, насамперед, визначити річну норму амортизації ($Нарі$) для кожного з об'єктів. Її розраховують, відповідно до ПКУ і ПСБО 7 «Основні засоби», як різницю між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років використання об'єкта (Ti) з результату від ділення його ліквідаційної вартості ($ВКі$) на первісну вартість ($ВСі$):

$$Нарі = (1 - \sqrt[Ti]{ВКі : ВСі}) \cdot 100. \quad (5)$$

Потім, шляхом множення залишкової вартості ($ЗВni$) на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, визначають річну суму амортизації для кожного об'єкта. Тобто, для визначення суми амортизації кожного об'єкта за поточний місяць ($Аmi$) доцільно використовувати формулу:

$$Аmi = ЗВni \cdot Нарі \cdot 100 : 12. \quad (6)$$

У випадках збільшення або зменшення терміну використання необоротних активів зміну нарахування амортизації, виходячи з нового терміну, необхідно здійснювати вже з наступного місяця. Але зміну амортизаційної вартості об'єктів необоротних активів, унаслідок їх поліпшення або з інших причин, необхідно врахову-

вати при нарахуванні амортизації тільки з січня наступного року. Це пояснюється тим, що статтею 145 ПКУ передбачено визначати річну суму амортизації тільки «як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації».

Враховуючи особливості розрахунку амортизації необоротних активів за методом зменшення залишкової вартості, пропонується форма відомості, приклад заповнення якої подано на рис. 2.

Використовуючи для нарахування амортизації необоротних активів метод прискореного зменшення залишкової вартості, річну суму амортизації визначають аналогічно, як і за методом зменшення залишкової вартості. Відповідно, аналогічним буде й документальне оформлення амортизаційних операцій. Тільки річну норму амортизації ($Нарі$) необхідно обчислювати за такою формулою:

$$Нарі = 100 : Ti \cdot 2. \quad (7)$$

Застосовуючи кумулятивний метод нарахування амортизації необоротних активів, річну суму амортизації кожного об'єкта ($Арі$) визначають як добуток вартості, яка амортизується ($АВі$), і кумулятивного коефіцієнта ($Ккі$). Тобто,

$$Арі = АВі \cdot Ккі. \quad (8)$$

Кумулятивний коефіцієнт для кожного року (t) розраховують діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта необоротних активів ($Tzit$), на суму числа років його корисного використання (Si).

$$Ккіт = Tzit : Si. \quad (9)$$

У свою чергу, кількість років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта необоротних активів, і сума числа років його корисного використання визначаються за формулами (10) і (11):

$$Tzit = Ti - (t - 1), \quad (10)$$

де Ti – кількість років корисного використання об'єкта необоротних активів;

t – порядковий номер року фактичного використання об'єкта необоротних активів, у якому нараховують амортизацію.

$$Si = Ti \cdot (Ti + 1) : 2. \quad (11)$$

Отже, при побудові форми відомості нарахування амортизації необхідно врахувати, що річну суму амортизації визначають для кожного року експлуатації об'єкта, який розпочинається з місяця, наступного за місяцем початку його використання. Тому у відомості необхідно вказувати порядковий номер року амортизації кожного об'єкта, дату його початку та закінчення.

Запропоновану форму відомості розрахунку амортизації основних засобів за кумулятивним методом і приклад її заповнення наведено на рис. 3.

Якщо у поточному місяці змінено термін використання окремих об'єктів необоротних активів, тоді необхідно зробити перерахунок кумулятивного коефіцієнта і застосовувати його для нарахування амортизації, починаючи з наступного місяця. Очевидно, що з цього ж місяця має розпочинатися новий амортизаційний рік. Таку норму доцільно зафіксувати у ПКУ та ПСБО 7 «Основні засоби».

Форма ОЗ-20

Затверджена наказом по підприємству
від 21.06. 2010 р. № 93ТОВ "Інструментальний завод"
(підприємство, організація)

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

3 2 1 4 5 7 9 0 3 5

ВІДОМІСТЬ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВза лютий 2013 р.
(місяць, рік)

Назва об'єктів основних засобів	Інвентарний номер	Залишкова амортизаційна вартість на початок місяця, грн (АВ _{ни})	Залишковий (на початок місяця) термін (місяців) використання стання (Т _{ни})	Сума амортизації за поточний місяць, грн (А _{ми} = АВ _{ни} /Т _{ни})	Код витрат, для віднесення амортизації	Зміна амортизаційної вартості, грн (ΔАВ _т)	Зміна терміну (місяців) використання стання (ΔТ _т)	Амортизаційна вартість на кінець місяця, грн (АВ _{кн})	Залишковий (на кінець місяця) термін (місяців) використання стання (Т _{кн})
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Будівля складу № 1	1031200005	1234896,21	432	2858,56	935	-	-	1232037,65	431
2. Будівля складу № 2	1031200006	2431897,87	306	7947,38	922	-	-	2423950,49	305
3. Будівля офісу	1031100001	800976,54	252	3187,48	921	-	-	797789,06	251
4. Будівля цеху № 1	1031100002	8976543,86	510	17601,07	913	-	-	8958942,79	509
5. Будівля цеху № 2	1031100003	3465568,86	382	9072,17	913	+3456,98	-	3459953,67	381
6. Огорожа території	1032400009	453897,42	62	7320,93	924	+32865,90	+24	479442,39	85
7. Естакада № 1	1032400012	18965,66	22	862,08	935	-	+36	18103,58	57
8. Будівля прохідної	1031200015	165689,24	241	687,51	924	-56789,00	-	108212,73	240
Всього	-	17548435,66	-	49537,18	-	-20466,12	-	17478432,36	-

Відомість заповнив Бухгалтер Король Король І.Р.
(посада) (підпис) (прізвище та ініціали)

Рис. 1. Форма відомості нарахування амортизації основних засобів за прямолінійним методом

ТОВ "Інструментальний завод"

(підприємство, організація)

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

3	2	1	4	5	7	9	0	3	5
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Форма ОЗ-21

Затверджена наказом по підприємству

від 21.06. 2010 р. № 93

ВІДОМІСТЬ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

за лютий 2013 р.
(місяць, рік)

Облікова група основних засобів Робочі машини та устаткування Метод амортизації Зменшення залишкової вартості

Назва об'єктів основних засобів	Інвентарний номер	Залишкова вартість на початок року, грн (ЗВпн)	Річна норма амортизації, %	Сума амортизації за поточний місяць, грн (Амі)	Код витрат	Зміна амортизаційної вартості, грн (ΔАВі)	Зміна терміну (місяців) виконання стання (ΔТі)	Зміна на річну норму амортизації, %	Залишкова вартість, грн	
									на початок місяця	на кінець місяця
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Токарний верстат ІА616	1042300125	175432,10	24,6	3596,36	91129	25431,80	+24	13,4	171835,74	193671,18
2. Токарний верстат ІМ65-3	1042300126	147255,14	23,8	2920,56	91129	-	-	-	144334,58	141414,02
3. Фрезерний верстат 6Т82	1042300127	95321,25	42,8	3399,80	91129	-	-	-	91921,45	88521,65
4. Свердильний верстат 2А	1042300128	24321,50	24,2	490,48	91129	-	-	-	23831,02	23340,54
5. Свердильний верстат 2К	1042300129	22898,40	24,2	461,78	91129	-	-	-	22436,62	21974,84
6. Шліфувальний верстат	1042300132	18432,10	24,0	368,64	91129	-	-24	42,2	18063,46	17694,82
7. Прес гідравлічний	1042400019	25475,90	41,9	889,53	91129	-	-	-	24586,37	23696,84
8. Ковальський молот	1042400020	215714,50	41,6	7478,10	91129	2321,89	-	-	208236,4	203080,19
Всього		724850,89	-	19605,25	-	27753,69	-	-	705245,64	713394,08

Відомість заповнив

Бухгалтер

Король

Король І.Р.

(посада)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Рис. 2. Форма відомості нарахування амортизації основних засобів за методом прискореного зменшення залишкової вартості

ЕКОНОМІКА

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ

ТОВ "Хлібопекарня"

(підприємство, організація)

Форма ОЗ-23

Загвардена наказом по підприємств
від 03.01. 2011 р. № 19

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

3	2	1	4	8	6	4	2	9	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

ВІДОМІСТЬ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

за червень 2013 р.

(місяць, рік)

Облікова група основних засобів Робочі машини та устаткування Метод амортизації Кумулятивний

Назва об'єктів основних засобів	Інвен- тарний номер	Загальна аморти- заційна вартість, грн (АВі)	Вста- новле- ний термін вико- рстан- ня, років	Поряд- ковий номер року аморти- зації об'єкта	Поточний амортизаційний рік		Куму- лятив- ний коєфі- цієнт (Ккї) (ΔTi)	Сума амор- тизації за поточ- ний місяць, грн (Δмі)	Зміна терміну викори- стання, років (ΔTi)	Зміна аморти- заційної вартості, грн
					поча- ток (місяць, рік)	закін- чення (місяць, рік)				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Машина тістомісильна	1042200148	204100,00	6	3	09.12	08.13	0,190	3231,58	-	-
2. Тісторозкатувач	1042200155	53568,00	4	2	10.12	09.13	0,300	1339,20	-	-
3. Піч ротаційна	1042100131	197980,00	5	4	12.12	11.13	0,133	2194,28	-	-
4. Просіювач борошна	1042200163	18500,00	6	4	01.13	12.13	0,143	220,46	-	-
5. Шафа ферментації	1042200129	119655,00	7	5	01.13	12.13	0,107	1066,92	-	-
6. Міксер для тіста	1042200132	45897,00	5	2	03.13	02.14	0,267	1021,21	-	-
7. Тістоокруглювач	1042200319	16543,00	5	3	04.13	03.14	0,200	275,72	-	-
8. Формувальна машина	1042200329	23467,00	4	1	04.13	03.14	0,400	782,23	+2	6432,50
9. Багатополічна піч	1042100132	43789,00	5	3	07.13	06.14	0,333	1215,14	-	-
Всього	-	723499,00	-	-	-	-	-	11346,74	-	6432,50

Відомість заповнив Бухгалтер Овчаренко С.І.
(посада) (підписе та ініціали)

Рис. 3. Форма відомості нарахування амортизації основних засобів за кумулятивним методом

за квітень 2013 р.
(місяць, рік)

ВІДОМІСТЬ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Назва об'єктів основних засобів	Інвентарний номер	Залишкова амортизаційна вартість на початок місяця, грн (АВні)	Норма амортизації на сто тисяч штук пляшок, грн	Обсяг виробництва у поточному місяці (тис. шт. пляшок)	Сума амортизації за поточний місяць, грн	Код витрат, для списання амортизації	Зміна амортизаційної вартості, грн. (ΔАВі)	Зміна терміну використання, міс.	Залишкова амортизаційна вартість на кінець місяця, грн (АВкї)
1. Пляшкочина машина TERMA 10/6 NATE	1042500321	157324,75	1,39	1144,2	1590,44	231.08	-	-	155734,31
2. Блок розливу-закупорки SEITZ 50/10	1042500299	213,74	0,33	1144,2	213,74	231.08	+2575,14	+12	2575,14
3. Автомат наклеювання етикеток BRB	1042500315	54375,72	0,78	1144,2	892,48	231.08	-	-	53483,24
4. Автоматичний блок затарювання GRASO	1042500436	46739,84	0,52	1144,2	594,98	231.08	-	-	46144,86
5. Пастеризатор пластинчатий BELZYSE	1042500411	38429,78	0,42	1144,2	480,56	231.08	-	-	37949,22
Всього	-	297083,83	-	-	3772,20	-	+2575,14	-	295886,77

Облікова група основних засобів Робочі машини та устаткування Метод амортизації ВиробничийВідомість заповнив Бухгалтер Мороз (підпис)
Мороз В.Р. (прізвище та ініціали)

Рис. 4. Форма відомості нарахування амортизації основних засобів за виробничим методом

Виробничий метод амортизації необоротних активів передбачає визначати суму амортизаційних відрахувань за кожен місяць як добуток фактичного місячного обсягу продукції, робіт або послуг (*Овм*) і виробничої ставки амортизації (*Нав*):

$$Am = Овм \cdot Нав. \quad (12)$$

Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується (*АВ*), на загальний обсяг продукції, робіт або послуг (*Овзаг*), який підприємство очікує випустити з використанням об'єкта необоротних активів упродовж передбаченого терміну його використання:

$$Нав = АВ : Овзаг. \quad (13)$$

Отже, у відомості нарахування амортизації необоротних активів за виробничим методом необхідно передбачити таку мінімальну кількість показників: назва об'єктів та їх інвентарний (обліковий) номер; залишкову амортизаційну вартість на початок і кінець місяця; виробничу ставку амортизації та суму амортизаційних відрахувань за поточний місяць; величину змін амортизаційної вартості та терміну використання амортизаційних об'єктів і ін. Враховуючи викладене, на *рис. 4* подано форму відомості нарахування амортизації основних засобів за виробничим методом та приклад її заповнення.

Амортизацію малоцінних необоротних активів і бібліотечних фондів, за рішенням керівництва підприємством, можна нараховувати в розмірі 50% або 100% їх амортизаційної вартості в першому місяці використання об'єктів. Решту амортизаційної вартості (50%) необхідно включати до складу витрат підприємства в місяці вибуття відповідних об'єктів необоротних активів. Ці методи ні в ПКУ, ні в ПСБО 7 «Основні засоби» не мають спеціальної назви. Тому для зручності назвемо їх, відповідно, методом половинної та методом повної амортизації.

Відомість нарахування амортизації за такими методами має містити інформацію про назви об'єктів та їх інвентарні (облікові) номери, амортизаційну вартість на початок і кінець місяця, зміну амортизаційної вартості, ставку амортизації та її суму.

ВИСНОВКИ

Зважаючи на специфічні особливості кожного з методів нарахування амортизації необоротних активів, необхідно використовувати спеціалізовані відомості для оформлення результатів розрахунків.

У процесі дослідження встановлено, що до нормативно-правових документів, які регламентують порядок нарахування амортизації необоротних активів, необхідно внести деякі зміни. Наприклад, передбачити, щоб у випадках зміни амортизаційної вартості у середині поточного року, за умови нарахування амортизації за методами зменшення або прискореного зменшення залишкової вартості, вплив цього чинника враховувати вже з наступного місяця, а не з початку наступного календарного року.

Як інформаційна база для оформлення результатів амортизації має бути належним чином побудована база даних необоротних активів підприємства за їх видами, класами та підрозділами. Саме ці проблемні питання вимагають подальшого вивчення та практичної реалізації. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2736-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z2755-17>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» : Наказ Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790.
5. Про затвердження типових форм первинного обліку : Наказ Міністерства статистики України від 29.12.1995 р. № 352.
6. Чумаченко М. Г. Ще раз про амортизацію як важливе джерело інвестиційної діяльності підприємства / М. Г. Чумаченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – № 11.
7. Голов С. Дискусійні аспекти амортизації / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 5.
8. Моссаковський В. Особливості обліку у сільськогосподарських підприємствах / В. Моссаковський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 1.
9. Моссаковський В. Шляхи вдосконалення обліку амортизації / В. Моссаковський, Т. Кононенко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 4.
10. Бабіч В. Витрати на ремонт та поліпшення основних засобів: обліковий та податковий аспекти / В. Бабіч // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 8.

REFERENCES

- Babich, V. "Vytraty na remont ta polipshennia osnovnykh zasobiv: oblikovyi ta podatkovyi aspekty" [Repairs and improvements of fixed assets: accounting and tax aspects]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 8 (2012).
- Chumachenko, M. H. "Shche raz pro amortyzatsiiu yak vazhlyve dzherelo investytsiinoi diialnosti pidpriemstva" [Once again on depreciation as an important source of investment companies]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 11 (2004).
- Holov, S. "Dyskusiini aspekty amortyzatsii" [Controversial aspects of depreciation]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 5 (2005).
- [Legal Act of Ukraine] (2005).
- [Legal Act of Ukraine] (1995).
- [Legal Act of Ukraine] (2000).
- [Legal Act of Ukraine] (1999).
- [Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z2755-17>.
- Mossakovskiy, V., and Kononenko, T. "Shliakhy vdoskonnennia obliku amortyzatsii" [Ways to improve accounting depreciation]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 4 (2012).
- Mossakovskiy, V. "Osoblyvosti obliku u silskohospodarskykh pidpriemstvakh" [Features of accounting in agricultural enterprises]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 1 (2012).